

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

21. De Bigamis non ordinandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

TITULUS XXI.

De Bigamis non ordinandis.

SUMMARIÆ.

1. Bigamia quid, & cur inducat irregularitatem?
2. Bigamia vera quid?
3. Quid interpretativa, & quibus casibus contrahatur?
4. Cum vidua nulliter contrahens an officiatu bigamis?
5. Quid si matrimonium fuerit nullum ex defectu consensûs?
6. Peccans cum corrupta, vel cum pluribus non est irregularis.
7. Ducens à se prius corruptam non est irregularis.
8. Bigamia in infidelitate contracta an noceat post conversionem?
9. Bigamia similitudinaria quid?
10. Explicatur c. un. h. t. in 6.
11. In bigamia quis dispenset?
12. Apostolorum dicta non omnia faciunt ius divinum.

Bigamia nihil aliud, quam Matrimonii reiteratio; & quamvis mortuâ primâ uxore licitum sit ad alias nuptias transire (non verò plures uxores simul retinere, quod peccatum *Polygamia* dicitur, ut in *Lib. IV. tit. ult. traditur*) causat tamen bigamia irregularitatem, quod Apostolus. 1. *ad Timoth. 3. v. 2.* Episcopum jubeat, *unius uxoris virum esse*. Licet autem Apostolus de Episcopo loquatur, nihilominus eodem vocabulo etiam Presbyteros intellexisse communis sanctorum Patrum sententia est, & Concilium Nizænum addidit, nec ad quemcunque Ordinem Clericalem bigamum promovendum esse. *c. cognoscamus. 14. dist. 34.* Ratio est non solum ex eo, quod in primitiva Ecclesia etiam Presbyteri Episcopi nomine fuerint quandoque compellati. *c. 1. dist. 21. c. legimus. 24. dist. 93.* sed etiam, quod generaliter à sacris Canonibus inconveniens existimetur,

T 3

metur,

Ordines dantur quidem in ordine ad ministerium Sacerdotii, sed non ad necessarium alicuius ad Sacerdotium. Ita plures sunt tituli Cardinalium, & plures præbendæ in Ecclesiis Cathedralibus, in quibus solum Ordo Subdiaconatus sufficit. Zypæus in *Analyti. Juris Pont. tit. de Ordinandis. num. 11. Navar. in Man. c. 27. num. 204.*

18. *Hermaphroditus*, licet, si in eo sexus virilis prævaleat, viris annumeretur, *L. quaritur. 10. ff. de Statu hominum.* non tamen videtur ad Ordines admittendus propter moralem indecentiam & monstruositatem, cum non sit vir simpliciter, sed naturam feminam participet. *Navar. dicto loco n. 203. Videatur etiam Zoësius, hoc tit. num. 12.*

19. Postremò in hoc tit. sciendum est, quod cum mutilatis vel deformatis irregularibus ordinariè tantum S. Pontifex dispenset. *Covar. in Relect. Clem. si furiosus. de Homic. p. 1. in princ. n. 7.* possit tamen Episcopus imprimis declarare, an defectus sit talis, & tantus, qui indigeat dispensatione. Deinde possit Episcopus subinde deformato, qui in publico honestè apparere nequit, dare licentiam celebrandi in privatis Capellis teste *Innoc. in c. 1. hoc tit.* quod intelligendum, si post Ordines susceptos aliquis deformetur, priùs enim deformatus admitti non deberet. Denique, si irregularitas proveniat ex mutilatione illicita occulta, poterit Episcopus dispensare autoritate Conc. Trident. *Sess. 24. de Reform. c. 6.*

Quandònam autem mutilationi vel occisioni alienæ causam præbentes fiant irregulares, in *Lib. V. Tit. de Homicidio. tractatur.*

metur, ut quis ad Sacramenta fidelibus ministranda ordinetur post conjugium prius habitum, si ipse in Sacramento Matrimonii defectum passus sis. Patitur autem bigamus defectum in Sacramento Matrimonii quoad ejus significationem; nam Sacramentum hoc significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, teste Apostolo *ad Ephes. cap. 5.* Christus autem uni tantum se conjunxit sponse Ecclesie, bigamus vero duabus &c. *c. debitum. 5. hoc tit.* Propterea bigamia communiter a Doctoribus dividitur in *veram, interpretativam & similitudinariam.*

2 *Vera bigamia* uno modo contrahitur, quando scilicet quis successively duas legitimas uxores habuit, & ambas cognovit. Text. Gloss. & Interpp. passim. *in dist. 20. & 34. & tit. toto presenti.*

3 *Bigamia interpretativa* tribus casibus committitur: I. quando Matrimonium celebratur cum corrupta, sive jam illa vidua sit, *c. si quis viduam. 13. dist. 34. c. de bigamis. 3. & c. debitum. 5. hoc tit.* sive per copulam fornicariam desolata. *cap. cur audum. 9. precipimus. 10. dist. 34.* etenim licet Matrimonium contractum cum corrupta verum sit Sacramentum, representans per mutuum consensum conjunctionem Christi, & anime justae, non est tamen quoad significationem omnino perfectum Sacramentum, quippe quod minime significet conjunctionem Christi cum unica & immaculata Sponsa Ecclesia, sive, ut loquitur summus Pontifex, *in d. cap. debitum. hoc tit.* corrupta in uxorem ducta non est unica unice. Si vero primum Matrimonium, quod vidua contraxit, consummatum non fuisset, nec illa alias virginitatem amisset, absque bigamiae irregularitate posset in uxorem duci. *d. c. debitum. in fine.*

II. *Interpretativa* bigamia contrahitur, quando maritus reddit debitum con-

jugi adulterae, etiamsi ignoret illam adulteram esse, aut debitum pendente ante praecipuum Ecclesie reddat. *c. si cuius. 11. & seq. dist. 34. Zocellus hoc tit. num. 6. & alii passim.* neque enim necesse est, ut quis bigamus dicatur, quod scienter contraxerit bigamiam, quia bigamia non in penam contrahentis, (ubi sine dubio propositum & scientia desideraretur) sed propter defectum Sacramenti, quem etiam ignorans patitur, impedimentum facit ordinando, ut bene notat Joan. Honorius, *hoc tit. num. 3.* Patitur autem defectum in Sacramento is, qui conjugem suam adulteram cognoscit, quod ipsius Matrimonium cesset significare conjunctionem Christi cum Ecclesia unica unice.

III. *Interpretativa* bigamia efficitur, qui in figura & specie Matrimonij viduam, vel plures mulieres tanquam uxores suas cognovit, quamvis a parte rei propter impedimentum aliquod dirimens uxores legitimae non fuerint, tales enim bigami censentur, non quidem propter defectum significationis Sacramentalis, cum ex supposito nullum Matrimonium, aut Sacramentum fuerit, sed propter affectum intentionis, cum opere subsequuto, quia quantum in ipsis fuit, secundas mulieres matrimonialiter sibi junxerunt. *c. nuper. 4. c. fin. b. i.* Unde haec est specialis exceptio ab illa regula, quod non praestet impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, omnes enim regulae generales procedunt regulariter, & cedunt constitutionibus specialibus. Requiritur autem in omni casu bigamiae perfecta copula, & non sufficit nudus contractus Matrimonii.

De eo, qui cum vidua nulliter contraxit, putat Navar. *in Manual. cap. 27. num. 195.* probabiliter dici posse, non contraxisse irregularitatem, quod, *cap. fin. hoc tit.* tantum de Clerico loquatur, de Laico au-

tem sic contrahente nulla juris dispositio habetur. Nihilominus probabilius videtur, non esse hac in parte inter Clericum & Laicum differentiam faciendam, quia ratio constitutionis, scilicet intentio sive affectus Matrimonialis cum opere subsecuto in utroque locum habeat; ubi autem est eadem ratio, eadem debet esse juris constitutio. Zoëlius, *hoc tit. num. 12.* Covar. *in Relect. Clem. sifuriosus de homicid. parte. 1. §. 1. num. 2.*

Quid autem si Matrimonium cum corrupta fuerit nullum, non tantum ob impedimentum consanguinitatis, aut aliud dirimens, sed ex defectu consensûs, cum ille, qui contraxit, tantum ad habendam mulierem simulavit Matrimonium? Etiam hoc casu contrahi irregularitatem, censet Zoëlius *hoc tit. num. 11.* eò quòd Ecclesia attendat exteriorem consensum, qui ponit indecentiam, & arguitur, *ex c. 4. hoc tit.* quod loquitur de sacerdote contrahente, qui utique non potest habere verum consensum in Matrimonio. Libenter quidem subscribo huic opinioni eo casu, quo constat, aliquem de facto contraxisse cum corrupta, & non satis constat de defectu intentionis, quæ cum sit de internis, facile apparere non potest. Attamen cessante scandalo, & casu occulto posito, ubi v. g. aliquis cum corrupta contraxisset, quæ tamen publice Virgo credebatur, putarem, valde probabiliter talem ab irregularitate excusari: quia Canones non quancunque conjunctionem, sed cum intentione maritali requirunt, & cum alias irregularitas sit strictè interpretationis, *is qui. 18. de sententia excom. in 6.* non videtur ultra verborum proprietatem extendenda. Neque hic in foro externo poneretur indecentia aut scandalum, cum supposita virginitatis estimatione nulla crederetur inducta irregu-

laritas. Instantia etiam de Sacerdote allata non convincit, licet etiam Sacerdos, de quo, *in cap. 4. hoc tit.* non potuerit habere intentionem contrahendi Matrimonium Canonice & juris, potuit tamen habere intentionem naturalem & facti.

Hinc etiam est, quòd ex defectu consensûs Matrimonialis, & sacramenti bigamus reputandus non sit, qui extra Matrimonium cum corrupta peccavit, vel plures concubinas habuit. *cap. quia circa. 6. hoc tit.* Sed cur magis sit irregularis ducens corruptam, quam corruptus ipse, rationem assignant, quod sicut motus specificatur à terminis, ita etiam actus contrahendi Matrimonium & vitium corruptionis non cadat supra se ipsum, sed supra alterum conjugem, & consequenter, si etiam mulier esset capax Ordinis, ducendo corruptum efficeretur irregularis. Hanc rationem à Divo Thoma assignatam communi consensu approbati testatur Covar. *d. l. sub num. 3.* Aliæ rationes videantur apud Gloss. *in c. debitum. §. hoc tit.*

Quod si quis à se tantum prius corruptam in uxorem duxerit, verius est cum Gloss. *fin. in d. c. debitum.* & Covar. *cit. l.* non censendum irregularem, quia talis adhuc est *unica unici*, & Matrimonium subsequens quoad forum externum tollit præcedentem maculam, ac fictione juris habetur perinde, ac si copula in Matrimonio contigisset. *DD. in c. tanta. 6. Qui filii sunt legitimi.*

De infidelibus ad fidem conversis dubitatur, an si prius in infidelitate corruptam duxerint, vel plures uxores habuerint, hæc polygamia causet irregularitatem? In hac questione SS. PP. Hieronymus, & Augustinus olim in diversas sententias abierunt, ut videre est *in c. 1. & seqq. dist. 20. magis*

magis tamen recepta est sententia affirmativa, quæ fuit S. Augulini, Ambrosij, & Innoc. eò quòd hæc irregularitas non fundetur in aliqua culpa, quæ per baptismum tolli possit, sed in ratione & defectu significationis Sacramenti Matrimonialis sapius insinuata. Nec etiam obeft, quòd jus Pontificium non liget infideles, quia saltem ligat post conversionem, quando ratio irregularitatis ex actibus in infidelitate factis adhuc perdurat. Covar. in *Relect. Clem. si furiosus. parte 1. §. 2. n. 5. de Homic.*

9 *Similitudinariam* demum bigamiam contrahit, qui prius per votum solenne Religionis, aut sacris Ordinibus annexum spirituale matrimonium cum Deo vel Ecclesia contraxit, & postea Matrimonium carnale de facto attentare præsumsit. Dicta est hæc *similitudinaria* bigamia à similitudine, quam inter se habet spirituale & carnale conjugium. *cap. quæ Christo 10. caus. 27. quest. 1. cap. 1. & cap. 2. Qui Clerici vel vocentes. cap. fin. hoc tit.*

Dubitari etiam posset, quomodo intelligendum sit *cap. unicum. hoc tit. in 6.* ubi declarat Pontifex, bigamos omni privilegio clericali esse nudatos, & jurisdictioni fori sæcularis esse addictos, prohibitos quoque sub anathemate deferre habitum, & tonsuram clericalem? *n.* interpretationem esse desumendam ex *cap. unico. de Clericis conjugatis. in 6.* ubi Clericus in minoribus constitutus, si cum unica & virgine contraxerit, dicitur gaudere omni privilegio clericali, & Trident. *sess. 23. de Reform. cap. 17.* voluit, si deficiant Clerici cælibes pro exercitio minorum Ordinum, Clericos conjugatos saltem in Ecclesia habitum clericalem geitantes constitui. Quòd si ergo Clericus in minoribus constitutus bigamiam contraxerit, ipso jure perdit clericalia privilegia; in sacris autem Ordini-

bus constitutus non perdit privilegium clericale, sed si ante Ordines susceptos contraxerit bigamiam, manet irregularis, & suspensus usque dum dispensationem impetrarit: si postea de facto attentarit Matrimonium, & sic bigamiam *similitudinariam* incurrerit, poterit ab Episcopo dimissa uxore absolute obtentâ, & peractâ longiori arbitrio Episcopi infligendâ poenitentia, certaque emendatione apparente officio suo restitui, & etiam ad ulteriores Ordines promoveri. *cap. sane. 4. & ibi Gloss. de Clericis conjug. dummodo non cum vidua, vel corrupta, aut pluribus uxoribus contraxerit. cap. nuper. 4. & cap. fin. hoc tit. Barb. in d. cap. 4. num. 2.*

Sciendum ultimò, quòd hæc irregularitas ex communi Doctorum sententia tantum juris positivi sit, & consequenter in ea summus Pontifex dispensare valeat, non obstante, quòd in *cap. 2. & seq. hoc tit.* dicitur, doctrinam Apostoli esse, ne bigamus ordinetur, & ideo in bigamia dispensare non licere: quia Doctores hæc verba de difficultate dispensationis, & præsertim non suppositâ satis iustâ causâ intelligunt. Ceterum autem non omnia, quæ Apostoli constituerunt, juris divini sunt, nisi aut subjecta materia, aut verba Apostoli insinuent, quòd ex Deo acceperint, quia & ipsi Apostoli tantquam suo tempore Primates & Antistes Ecclesiæ multa separatim à præceptis divinis pro rationabili fidelium directione, sicut hodie solet summus Pontifex, & Episcopi latuerunt; prout Apostolus in eodem contextu. *1. ad Timoth. 3.* ubi de bigamo loquitur, etiam prohibuit, ne percussor, vel criminosus ordinetur, & tamen in *cap. & si Clerici. 4. §. de Adulteris. de Judicialibus.* conceditur Episcopo, post peractam poenitentiam in adulterijs, & alijs minoribus delictis dispensare, & optimè con-

